

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 7 februari 1924 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående domstols behörighet i fråga om upptagande av vissa brottmål.

Genom en den 21 december 1923 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 3, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda utdrag av i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag angående domstols behörighet i fråga om upptagande av vissa brottmål.

Härigenom förordnas, att utan hinder av vad lag eller särskild författning innehåller häremot stridande skall gälla som följer:

Är någon vid allmän underrätt tilltalad för brott och hålles han i målet häktad, skall vid den rätt upptagas jämväl talan, som mot den tilltalade föres på grund av brott, begånget inom annan allmän underrätts domvärjo, så vida det kan ske utan men för utredningens fullständighet och det eljest med hänsyn till kostnader och andra omständigheter finnes lämpligt; dock må ej på grund av vad nu sagts upptagas mål, för vilka i fråga om rätt domstol gälla särskilda, från stadgandena i 10 kap. 21 § rättegångsbalken avvikande föreskrifter.

Uppkommer efter vad i första stycket sägs vid domstol fråga om upptagande av talan på grund av brott, begånget inom annan domstols domvärjo, ankomme på åklagaren vid den förra domstolen att utföra åklagaretalan.

Varder i mål, varom ovan förmäles, talan fullföljd till högre rätt, må, där ytterligare handläggning vid underrätt finnes böra äga rum, målet förvisas till underrätt, vid vilken målet förut icke handlagts men inom vars domvärjo något av de brott begåtts, om vilka i målet är fråga.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1924.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande förslag, får utskottet hänvisa till propositionen jämte därvid fogade protokollsutdrag.

Bihang till riksdagens protokoll 1924. 9 saml. 1 avd. 2 häft. (Nr 3—5.) 1

Utskottet.

Såsom föredragande departementschefen erinrat, har riksdagen i skrivelse den 19 april 1921 (Nr 132) anhållit, att Kungl. Maj:t måtte taga under övervägande, huruvida och under vilka förutsättningar vid sammanträffande av brott, begångna inom skilda domstolars domvärjo, rannsaking och dom skulle kunna äga rum vid allenast en av dessa domstolar, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde giva anledning. Det i propositionen framlagda förslaget utgör resultatet av en i förenämnda syfte företagen utredning.

Enligt 10 kap. 21 § rättegångsbalken skall rannsaking angående brott ske vid domstolen i gärningsorten. Denna grundsats vidhåller lagen även för det fall, att den tilltalade gjort sig skyldig till flera brottsliga gärningar, vilka förövats inom olika domstolars domvärjo. I sådant fall skall varje domstol rannsaka rörande det brott, som förövats inom dess domvärjo, och den slutliga domen — med visst i lagen angivet undantag — meddelas av den domstol, där den tilltalade sist lagföres. Den tilltalade måste således successivt rannsakas vid ett flertal domstolar, innan han kan erhålla sin slutliga dom.

De olägenheter, som denna anordning, särskilt där fråga är om häktad person, kan medföra, torde vara allmänt erkända och hava lett till kravet på ändrad lagstiftning å förevarande område. Härvid har man emellertid icke kunnat förbise, att reglerna rörande forum i brottmål nära sammanhänga såväl med rättegångsförfarandets allmänna grunder och den därefter inrättade domstolsorganisationen som med åklagareväsendets ställning och utveckling, och att av sådan anledning varsamhet är av nöden vid en omläggning av reglerna angående forum.

Förslaget har avstått från att helt allmänt bryta med den gällande rättens regler i detta avseende och i stället inriktat sig på att giva dem en smidigare form, som bättre anpassar sig efter de praktiska hänsyn, som i de olika fallen kunna göra sig gällande. I detta syfte har förslaget medgivit domstolen att vid rannsaking med häktad person om brott, som enligt allmänna regler faller under dess kompetens, till prövning upptaga även åtal för brott, som förövats utom dess jurisdiktionsområde, så vida det kan ske utan men för utredningens fullständighet och det eljest med hänsyn till kostnader och andra omständigheter finnes lämpligt. I samband härmed har åklagare vid den domstolen tillerkänts behörighet att föra talan jämväl angående brott av sistnämnda slag.

De bestämmelser, som sålunda föreslagits, synas utskottet vara väl avvägda. De torde i icke ringa mån vara ägnade att undanröja de praktiska olägenheter, som äro förbundna med ett strängt genomförande av gällande regler om forum, samtidigt som den allsidiga utredning, vilken förutsättes för en tillämpning av de föreslagna bestämmelserna, torde innebära tillfredsställande garantier för att berättigade hänsyn ej åsidosättas. Emellertid vill utskottet i detta sammanhang betona vikten av att till domstolens ledning vid avgörande av forumfrågan föreligger yttrande från åklagaren i gärningsorten rörande de

omständigheter, som må kunna tala för att målet hänskjutes till den rätt, inom vars domvärjo brottet blivit begånget. Föreskrifter härom ävensom beträffande de olika polis- och åklagaremyndigheternas skyldighet att samverka vid utredningen torde lämpligen kunna meddelas i administrativ väg.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att ifrågavarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 7 februari 1924.

På första lagutskottets vägnar:

JAKOB PETERSSON.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hederstierna*, *Jacob Larsson**, *Rogberg**, *Edw. Larson*, *Åkerman*, *Olaus Pettersson**, *K. G. Westman* och *Klefbeck**;

från andra kammaren: herrar *Pettersson* i Södertälje, af *Ekenstam*, *Strid*, *Lindley*, *Nilsson* i Antnäs*, *Leo*, *Johansson* i Brånalt och *Söderberg*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.